

Рава Вікторія Ярославівна,
студентка II курсу (групи ІБАСб-1-24-4.0д.),
спеціальності «Інформаційна, бібліотечна
та архівна справа»
Факультету української філології,
культури і мистецтва
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник:

А.А. Салтикова, старший викладач кафедри інформаційних комунікацій Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

ХАБИ В УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕКАХ ЯК ПРОСТОРИ ІНКЛЮЗИВНОСТІ

У статті досліджуються хаби, зокрема порушуються питання визначення поняття «хаб» і його співвідношення з коворкінгом, значення навчального простору та важливості безпечного середовища в умовах війни, участі бібліотек у створенні хабів, аналізуються приклади функціонування хабів у різних університетах, розглядається досвід студентських ініціатив зі створення хабів, окреслюються рекомендації щодо організації офлайн-хабів цифрової освіти (платформа «Дія.Освіта»), а також розповідається про діяльність смартукриттів CLUST SPACE.

Ключові слова: хаб, університетська бібліотека, коворкінг, бібліотечний хаб, «Дія.Освіта», смартукриття, CLUST SPACE.

Постановка проблеми. Сьогодні майбутнє України значною мірою залежить від молоді, яка, здобувши освіту, стане фахівцями на ринку праці, підтримуватиме внутрішню економіку нашої держави та сприятиме її відбудові після російської агресії. Усім відомо, що чим якіснішою буде освіта, тим професійнішими стануть фахівці. Адже те, як викладають, безпосередньо впливає на мотивацію студентів, а те, що викладають, відображається на рівні їхніх знань. Проте постає запитання: чи має значення навчальний простір, у якому подається та засвоюється матеріал? Відповідь очевидна: так, має! В умовах війни цей критерій посідає цілком законне перше місце, адже без безпечного освітнього середовища не може бути якісної освіти як такої. Саме тому навчальні заклади, а в нашому випадку – університети, забезпечують студентів укриттями. Зазвичай такі укриття існують самі по собі, проте іноді, як у випадку з CLUST SPACE, у них створюються цілі хаби. Дуже часто до створення хабів долучаються бібліотеки закладів вищої освіти, адже саме вони є простором об'єднання університетської спільноти. Такі проекти неабияк впливають на успішність, комунікабельність та креативність студентів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання): дослідити сутність хабів в університетських бібліотеках та їхню роль у формуванні безпечного освітнього простору; проаналізувати їхнє функціональне призначення та вплив на навчальну, комунікативну й творчу активність студентів; розглянути приклади реалізації бібліотечних і студентських хабів в Україні; висвітлити значення цифрових освітніх хабів та інноваційних смартукриттів CLUST SPACE; підкреслити важливість участі студентів у діяльності й створенні таких просторів.

Проте, щоб глибше зануритися у вищезазначене, насамперед варто розібратися із самим терміном «хаб».

Виклад результатів дослідження. Слово «хаб» (від англ. *hub* – центр, вузол, осередок) в освітньому та культурному контексті означає універсальний багатофункціональний простір не лише для навчання та роботи, а й для дозвілля: спілкування, творчості та хобі.

Головною ідеєю хабу є задоволення фізичних та моральних потреб відвідувачів, які полягають у створенні безпечного, безбар'єрного приміщення з належними умовами для комфортного проведення часу всіх присутніх, а також у формуванні доброзичливої атмосфери, що сприятиме їхній взаємодії, креативності та відпочинку.

Але чому хаби є настільки важливими? Невже для задоволення згаданих потреб не вистачило б стандартних аудиторій та інших університетських приміщень?

Для пошуку відповідей на ці питання можна звернутися до наглядного прикладу – діяльності КНУБА Хабу, представники якого зазначають, що створюють відкрите середовище, в якому формуємо команди для їхньої майбутньої роботи на ринку праці. На платформі хабу функціонують різні науково-практичні студії: 3-D принтерів, будівельних матеріалів, радіоелектроніки, архітектурна студія та кіберспортивна студія. Також активно використовується конференц-зала для проведення лекцій, майстер-класів, кінопоказів, настільних ігор та Speaking club для практики англійської мови. Студенти об'єднуються в команди для реалізації стартапів і беруть участь у волонтерських проектах. Усе це сприяє їхній соціалізації, всебічному розвитку та усвідомленню майбутньої професійної діяльності.

Тож відповідь на вищезазначені питання буде наступною: ні, стандартних аудиторій не достатньо, адже вони призначені переважно для лекцій і семінарів, тоді як хаби поєднують всі необхідні активності в одному місці.

А ось головне приміщення бібліотеки Київського столичного університету імені Бориса Грінченка має три зони: комп'ютерну, мультимедійну та зону коворкінгу. Цей простір є надзвичайно комфортними, адже забезпечує безкоштовний доступ до інтернету та дозволяє максимально зосередитися на навчанні, не відволікаючись на сторонні чинники. Продуктивність людей навколо слугує сильним мотиватором не відставати, а безліч книг навкруги не лише створює особливу атмосферу, а й дає змогу використовувати їх у навчальному процесі.

Але чому жодної згадки про хаб – головну тему нашого обговорення? Невже в настільки популярному вищому закладі Києва вирішили обійтись без нього? А от і ні! Уся складність полягає у словосполученні «зона коворкінгу», яке є синонімом терміна «хаб».

Коворкінг (англ. *co-working* – спільно працювати) – це формат спільного простору, відкритого для різних користувачів, який має таке саме функціональне призначення, як і хаб, та часто використовується сучасними освітніми й культурними установами як взаємозамінний термін.

Бібліотечні хаби при університетах зазвичай створюють і підтримують самі університети за власною ініціативою. Проте чи можуть до цього долучитися, або навіть стати ініціаторами створення, звичайні студенти такого вищого навчального закладу? Однозначно так! Цьому навіть є підтвердження: 9 жовтня 2024 року у Хмельницькому інституті МАУП відбулася презентація проекту «Бібліотечний хаб», а вже 27 листопада цього ж року святкували його відкриття. Тобто для досягнення своєї мети студентам знадобилося всього-на-всього трохи більше

ніж 1,5 місяця. З самого початку ініціатори виявили серйозне ставлення до реалізації цієї ідеї, що проявлялося в добре продуманому, чітко структурованому, перспективному проєкті, метою якого було: перетворити бібліотеку на сучасний простір, де студенти зможуть не лише читати, але й розвивати свої таланти, спілкуватися, відпочивати та отримувати нові знання.

Тепер Бібліотечний ХАБ Хмельницького інституту МАУП запрошує усіх бажаючих відвідати простір, де щотижня проходять затишні кінопокази, працюватимуть інтерактивні зони з навчальними іграми та відеоматеріалами, а сучасні цифрові сервіси та онлайн-платформи допоможуть долучатися до лекцій, подій і спільних проєктів. Тут кожен знайде щось для себе: від творчих зустрічей із письменниками та освітніми ініціативами – до волонтерських програм і різноманітних молодіжних заходів, спрямованих на розвиток, спілкування та відпочинок.

Але як саме створити офлайн-хаб цифрової освіти на базі бібліотеки? У цьому нам допомагає досвід та рекомендації фахівців. Так, Київська публічна бібліотека ім. Лесі Українки на своєму YouTube-каналі «Столична бібліотека» зазначає: «Кожна бібліотека, що надає доступ до інтернету, є хабом цифрової освіти. Ваша бібліотека вже представлена у мережі хабів? Ні? Тоді зробіть це!» Далі бібліотекарів скеровують на платформу «Дія.Освіта» для заповнення та подання відповідної заявки.

Що ж являє собою хаб цифрової освіти і чи справді він потрібен кожній бібліотеці? На сайті «Дія.Освіта» пояснюється, що хаби – це простори, де українцям допомагають підвищувати рівень цифрової грамотності: навчають безпечній поведінці в інтернеті, використанню месенджерів, соціальних мереж та інших цифрових інструментів.

Якщо ви хочете перетворити бібліотеку на сучасний освітній центр у своїй громаді, «Дія.Освіта» пропонує покрокову інструкцію. У гайді містяться поради щодо досліджень, які варто провести перед початком роботи, рекомендації з технічного оснащення простору, формування команди та підготовки необхідних документів. Детально процес описано у матеріалі «Як створити офлайн-хаб цифрової освіти на базі бібліотеки» на платформі «Дія.Освіта».

На початку статті вже згадувалася ініціатива CLUST SPACE, тож зараз розглянемо її детальніше.

CLUST SPACE – благодійний проєкт смартукриттів для студентів при вищих навчальних закладах України, реалізований командою венчур-білдера CLUST. Руслан Тимофеев – засновник цієї команди та ініціатор побудови смартукриттів

наголошує на важливості таких ініціатив, зазначаючи: «Створення безпечних і комфортних укриттів для студентів – це інвестиція у майбутнє. Для мене особисто і для компанії CLUST підтримка безпекових ініціатив у напрямку освіти – це не просто благодійність, а стратегічне рішення, яке допомагає створювати умови для сталого розвитку країни. Якщо молодь матиме змогу навчатися у стабільних умовах, ми отримаємо професіоналів, які залишаться працювати в Україні, а не шукатимуть можливості за кордоном».

Концепція CLUST SPACE полягає в тому, що простір адаптується під запит студентів. Його можна використовувати як для індивідуального навчання, так і для лекцій, презентацій, екзаменів, хакатонів і інших студентських івентів.

Окрім великого оупенспейсу в укритті є:

- зона для занять спортом, комп'ютерних ігор і відпочинку;
- кімнати для переговорів і практичних занять у групах;
- капсули для відеодзвінків;
- читальні зали;
- кімната для сну;
- кафетерій;
- вбиральні та душові.

На даний момент в Україні побудовано два смартукриття CLUST SPACE: перше в приміщенні Науково-технічної бібліотеки при КПІ ім. І. Сікорського в Києві, друге для студентів ДНУ ім. О. Гончара у Дніпрі.

Анастасія Войткевич, керуюча проектом пояснює: «Чому саме Дніпро і Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара? Тому що Дніпро – це потужне місто, яке ми дуже любимо. Дніпро об'єднав і став прихистком для багатьох ВПО, в тому числі студентів. Це важливо, і ми раді, що можемо допомогти. А розпочати будівництво у ДНУ вирішили тому, що ви в числі найкращих. Ваш університет – один із провідних ЗВО країни, що посідає високі місця в рейтингах. Тож саме ви є тими, хто буде відбудовувати Україну і породжуватиме для неї найсміливіші ідеї. Ми в цьому не сумніваємося!».

Посилання на YouTube відео: [«CLUST SPACE» – бомбосховище в бібліотеці КПІ](#)

Висновки і перспективи подальших досліджень. Усі ці згадані хаби – це черговий доказ того, що в Україні є не просто майбутнє, а велике майбутнє, сповнене ініціативним молодим поколінням. Ми не стоїмо на місці з зав'язаними руками, тихо приймаючи виклики цього життя. Ми об'єднуємось та рухаємось вперед, аби змінити його. Росія щодня кидає нам нові випробування, завдаючи

багато болю. Проте цей біль ми перетворюємо на щось значно більше: на бажання жити. Жити в мирній, незалежній Україні.

І саме такі освітні та цифрові хаби доводять: ми вже формуємо країну майбутнього. Кожен простір, створений молоддю, кожна ініціатива, втілена попри повітряні тривоги й виклики війни, – це вклад у нашу перемогу. Це доказ того, що українці не просто виживають, а творять, розвиваються та будують нову якість життя. І чим більше таких проєктів з'являється, тим ближче той день, коли мрії про вільну й сильну Україну стануть нашою щоденною реальністю.

Список використаних джерел

- CLUST SPACE DNIPRO. *Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*. 2025. URL: https://www.dnu.dp.ua/view/clust_space_dnipro
- Бібліотека КСУБГ. *Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*. 2025. URL: https://library.kubg.edu.ua/images/%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0_5.pdf
- КНУБА Hub. *Київський національний університет будівництва і архітектури*. 2023. URL: <https://www.knuba.edu.ua/knuba-hub/>
- Смартукриття CLUST SPACE. CLUST. 2025. URL: <https://clust.team/clust-space/>
- У Хмельницькому інституті МАУП відбулася презентація студентського проєкту «Бібліотечний хаб». *Хмельницький інститут МАУП*. 2024. URL: <https://km.maup.com.ua/institut/biblioteka/prezentaciya-studentskogo-proiektu-bibliotechnij-hab.htm>
- У Хмельницькому інституті МАУП студенти відкрили бібліотечний ХАБ. *Хмельницький інститут МАУП*. 2024. URL: <https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/novini1/usi-novini1/u-hmelnickomu-instituti-maup-studenti-vidkrili-bibliotechnij-hab.html>
- Як створити офлайн-хаб цифрової освіти на базі бібліотеки. *Дія.Освіта*. 2024. URL: <https://poda.gov.ua/news/184179>

References

- CLUST SPACE DNIPRO. *Dniprovskiyi natsionalnyi universytet imeni Olesia Honchara*. 2025. URL: https://www.dnu.dp.ua/view/clust_space_dnipro
- Biblioteka KSUBH. *Kyivskiyi stolychniy universytet imeni Borysa Hrinchenka*. 2025. URL: https://library.kubg.edu.ua/images/%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0_5.pdf
- KNUBA Hub. *Kyivskiyi natsionalnyi universytet budivnytstva i arkhitektury*. 2023. URL: <https://www.knuba.edu.ua/knuba-hub/>
- Smartukryttia CLUST SPACE. CLUST. 2025. URL: <https://clust.team/clust-space/>
- U Khmelnytskomu instytuti MAUP vidbulasia prezentatsiia studentskoho proiektu «Bibliotechnij khab». *Khmelnytskyi instytut MAUP*. 2024. URL: <https://km.maup.com.ua/institut/biblioteka/prezentaciya-studentskogo-proiektu-bibliotechnij-hab.htm>
- U Khmelnytskomu instytuti MAUP studenty vidkryli bibliotechnij KhAB. *Khmelnytskyi instytut MAUP*. 2024. URL: <https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/novini1/usi-novini1/u-hmelnickomu-instituti-maup-studenti-vidkrili-bibliotechnij-hab.html>
- Yak stvoryty oflain-khab tsyfrovoy osvity na bazi biblioteki. *Diia.Osvita*. 2024. URL: <https://poda.gov.ua/news/184179>

HUBS IN UNIVERSITY LIBRARIES AS SPACES OF INCLUSIVITY

Viktoriia Rava, second-year student (bachelor's) majoring in «Information, Library and Archival Studies» at the Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Arts of the Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.

The article examines hubs, in particular raising questions about the definition of the concept of a 'hub' and its relationship to coworking, the significance of educational space and the importance of a safe environment in wartime, the participation of libraries in the creation of hubs, analyses examples of how hubs function in different universities, considers the experience of student initiatives in creating hubs, outlines recommendations for organising offline hubs for digital education (the 'Дія.Освіта' platform), and describes the activities of CLUST SPACE smart shelters.

Keywords: hub, university library, coworking, library hub, 'Дія.Освіта', smart spaces, CLUST SPACE.